gemeente Weststellingwerf

Zaaknummer: 0098229937
Documentnummer: 0098631988

Memo

Aan:	Gemeenteraad Weststellingwerf
Van:	College van burgemeester en Wethouders van Weststellingwerf
Team:	Opgaven en strategie
Datum:	16 juli 2024
Onderwerp:	Ontwikkelingen Fries Programma Landelijk Gebied
Bijlage memo:	GS brief FPLG (11 juni 2024)
N.a.v. toezegging raad d.d.:	

1. Informeren over de recente ontwikkelingen rondom het Fries Programma Landelijk Gebied (FPLG)
2. Kennis nemen van:
   a. Brief Gedeputeerde Staten aan Provinciale staten over het FPLG (van 11 juli 2024)

Aanleiding
Met de komst van het landelijke Hoofdlijnenakkoord is er op dit moment onzekerheid over het doorgaan van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en dus ook het Fries Programma Landelijk Gebied (FPLG). Dit komt doordat het Transitiefonds van € 20 miljard niet meer genoemd wordt in de financiële paragraaf van het Hoofdlijnenakkoord. Het gevolg hiervan is dat de provincie Fryslân heeft besloten een aantal onderdelen van het programma te vertragen. Een andere recente ontwikkeling is dat er financiering is toegekend voor een aantal zgn. maatregelpakketten. Middels voorliggende raadsmemo wordt u geïnformeerd over de laatste stand van zaken.

Voorgeschiedenis
In het ontwerp Fries Gebiedsprogramma van juli 2023 heeft de provincie beschreven hoe zij om wil gaan met de opgaven rondom natuur/stikstof, water/bodem en klimaat. Het Gebiedsprogramma werd vanaf medio 2022 uitgewerkt op basis van het NPLG en zou als voorwaarde gaan gelden om middelen te ontvangen uit het Transitiefonds.

Het Gebiedsprogramma is niet van de provincie alleen. Het Wetterskip is mede opdrachtgever en de gemeenten zijn bij de uitwerking betrokken. Het document is opgesteld in afstemming met maatschappelijke partijen zoals de landbouw, natuurorganisaties en kennisinstellingen. Het programma gaat uit van een gebiedsgerichte aanpak, waarin overheid, ondernemers en inwoners in gebiedsprocessen samen werken aan integrale opgaven. De provincie kent op dit moment al enkele tientallen gebiedsprocessen, zoals Aldeboarn-De Deelen, Idzegea en Rûnom it Alddjip. Hier wordt al samen gewerkt aan een toekomstbestendig Landelijk Gebied. Aan de ontwerpversie van het Gebiedsprogramma heeft Fryslân vorig jaar een kostenraming gehangen van € 5,2 miljard.

Vooruitlopend op de beoogde verder verdeling van het Transitiefonds heeft het Rijk recent een eerste tranche aan middelen beschikbaar gesteld van (landelijk) € 1,28 miljard in de vorm van zgn. maatregelpakketten. Uit deze tranche krijgt Fryslân € 180 miljoen, specifiek bestemd voor onder meer het Veenweideprogramma, investeringen in stikstofreductie door de landbouw, aanpak KPI-systematiek voor de landbouw, de bomen- en bossenstrategie en weidevogels.

Er is een gezamenlijke Stuurgroep FPLG (met bestuurders van provincie, Wetterskip en gemeenten). De provincie en het Wetterskip zijn gezamenlijk opdrachtgever. Het opstellen van het definitieve Gebiedsprogramma FPLG was in 2024/2025 voorzien. Voor de uitvoering van het Gebiedsprogramma was een samenwerkingsovereenkomst beoogd waarin ook taken en rollen voor de Friese gemeenten zouden worden beschreven en gefinancierd.

Gevolgen Hoofdlijnenakkoord
In het landelijke hoofdlijnenakkoord wordt bezuinigd op middelen voor het landelijk gebied door het voorgenomen Transitiefonds te schrappen. Daar staat tegenover dat er incidenteel € 5 miljard euro voor innovatie, een opkoopregeling en aanpak van de mestmarkt wordt uitgetrokken plus structureel € 500 miljoen euro per jaar voor agrarisch natuurbeheer. Door het schrappen van het Transitiefonds zijn minder middelen beschikbaar voor natuuruitbreiding, gebiedsgericht beleid en actief grondbeleid. Deze activiteiten zijn echter voorwaardelijk om bijvoorbeeld verdroging, versnippering en klimaatverandering in samenhang aan te pakken en te zorgen voor systeemherstel.
Door het wegvallen van het Transitiefonds ontbreekt nu de beoogde koppeling tussen de verdere doorgeleiding van middelen vanuit het fonds naar maatregelen op basis van de provinciale plannen, zoals het FPLG.

Toekomst van het FPLG
Op 11 juni jl. heeft het College van Gedeputeerde Staten via een brief naar Provinciale Staten (bijlage 1) een eerste reactie geven op ontwikkelingen rond het Hoofdlijnenakkoord, met het bericht dat een aantal onderdelen van de FPLG-aanpak on hold werden gezet (organisatie regiosessies/oppakken MER procedure). Aanleiding is de onzekerheid over de toekomst van het Nationaal Programma Landelijk Gebied, hangende de kabinetsformatie en de uitwerking van het Regeerprogramma. Omdat het onzeker is of en in welke vorm het programma gegoten gaat worden, is de keuze gemaakt om nu nog niet met deze onderdelen te starten.

De Stuurgroep FPLG heeft in een gezamenlijke reactie (brief 12 juli 2024) een verdere duiding van de ontstane situatie gegeven. Deze brief is gestuurd aan gemeentebesturen, provinciale bestuurders, gebiedscommissies en andere belanghebbenden rondom het FPLG. De inhoud van deze raadsmemo is in lijn daarmee opgesteld. Naast een reflectie op de onzekerheden rond het Hoofdlijnenakkoord wordt vermeld dat er wordt doorgewerkt aan de bestaande opgaven zoals de afronding van het Friese deel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), doelbereik Vogel- en Habitatrichtlijn, de Kaderrichtlijn Water, de stikstofreductie, het Veenweideprogramma en de bomen- en bossenstrategie. Ook wordt verder gewerkt aan de gebiedsprocessen waar we al aan de slag zijn (bijv. de gebiedsprocessen in het veenweidegebied).
Wel vraagt de ontstane situatie om een heroriëntatie en een beoordeling hoe de toegekende middelen op basis van de maatregelenpakketten (€ 180 miljoen) kunnen worden ingezet. Op basis van het Regeerprogramma zal (na het zomerreces) aanvullende duidelijkheid ontstaan.

Stellingname gemeenten
Op 30 mei jl. hebben de Friese portefeuillehouders Landelijk Gebied gezamenlijk uitgesproken de in het FPLG Gebiedsprogramma ingestoken weg te blijven ondersteunen. De opgaven blijven bestaan en (publieke en private) partijen hebben elkaar nodig om deze opgaven het hoofd te bieden. Het is van belang dat de energie die we in de bestaande gebiedsaanpakken in onze gemeenten zien behouden blijft. Hierbij geldt wel het

uitgangspunt ‘geen knaken, geen taken’. Wanneer er geen middelen beschikbaar komen voor een gebiedsgerichte aanpak kunnen ook de gemeenten geen aanvullende taken oppakken.
Vanuit de Friese gemeenten zal richting de nieuwe minister van LVVN en de nieuwe gedeputeerde voor het FPLG het belang van een integrale, gebiedsgerichte aanpak worden benadrukt. Dit zal ook vanuit de gemeenten in de Stuurgroep FPLG worden bepleit.

Wat betekent dit voor het vervolg?
Het werk dat is verzet is niet voor niets en ook de komende periode kunnen er met het budget dat beschikbaar is nog stappen gezet worden. Vooralsnog blijft het programma FPLG dus nog in uitvoering. Na het zomerreces komt de provincie met een Voortgangsrapportage FPLG. Hoe het programma er op de middellange en lange termijn uitziet blijft nog onzeker. We hopen hier in het najaar meer informatie over te krijgen.

Meer informatie
Wanneer er meer informatie is, wordt u door ons op de hoogte gesteld. Daarnaast kunt u via deze link de informerende sessie bekijken over het FPLG aan Provinciale Staten (3 juli 2024).

Bijlagen
1. Brief GS aan PS – aanpak FPLG - 11 juni 2024